

Naturhuset Skovlykke´s politik for tidlig opsporing og forebyggelse af vold og seksuelle overgreb

I foråret 2015 har alt personale i Naturhuset Skovlykke deltaget i temaaftener arrangeret af social styrelsen, og vi har herigennem fået en fælles faglig viden, og skærpet arbejdet med tidlig opsporing og behandling af sager med børn. Dette har mundet ud i en politik vedrørende tidlig opsporing og forebyggelse af vold og seksuelle overgreb. Kurset og politikken er et væsentligt element i vores forebyggende arbejde.

I Naturhuset Skovlykke arbejder vi ud fra følgende værdier: Tryghed, respekt, engagement og omsorg. Vi arbejder med fri for mobberi (blandt andet bamsemøder) og tidlig indsats ved bekymringer.

Vi vil arbejde på at vold og overgreb ikke bliver til tabu i vores personalegruppe. Vi vil dygtiggøre os i at gribe børnenes prøveballoner, da børn har behov for voksne, der tager initiativ, og reagerer på børns udsagn/reaktionsmønstre. Børnene tester, om vi kan holde til at høre, hvad de tumler med.

Dette arbejdsredskab vil blive sat i vores personalehåndbog, og alle nye medarbejdere vil blive præsenteret for denne. Vi har en nøgleperson i huset, som har det overordnede ansvar for at følge med i nye tiltag, nyt litteratur, og være opdateret på nye ting på området, og bringe dette op på personalemøder.

Vold

For at opnå fælles forståelse af vold, har vi defineret vold på denne måde, vi har valgt at bruge social styrelsens definition.

Definition

Vold:” Vold er en handling eller trussel, der – uanset formålet – kan krænke en andens integritet, eller som skræmmer, smerter eller skader personen. Volden kan både være en bevidst handling eller en handling, der sker i affekt.

Uanset typen af vold, der begås mod et barn, så er der tale om en adfærd, som er ødelæggende for eller forhindrer udvikling af et positivt selvbillede hos barnet. Enhver form for vold bringer barnets udvikling og sundhed i fare. ”

Vi henviser endvidere til RKSK´s beredskabsplan til forebyggelse, tidlig opsporing og behandling af sager om vold og seksuelle overgreb mod børn og unge side 5 for nærmere uddybelse og lovgivning.

Vi har her beskrevet forskellige former for vold. Der er ofte mest fokus på den fysiske vold, men vi er blevet mere bevidste om de forskellige former for vold, og især skadevirkningerne af den passive vold.

Fysisk, psykisk, seksuel vold				
Kategori Dimensioner	Fysisk vold	Psykisk vold og psykisk forsømmelse	Vanrøgt, fysisk forsømmelse	Seksuel vold
Aktiv	Udsætte børn for fysisk vold, tilfældig eller som korporlig afstraffelse	Skælde ud, udsætte for ydmygende behandling, trusler, løgne, vrangforestillinger	Yde fejlagtig omsorg, udsætte for livsfare etc.	Seksuelle overgreb. Seksuel udnyttelse af børn
Passiv (Tilskuer)	Lade børn overvære vold i familien	Forhindre børns skolegang/hverdag i daginstitution, fritidsinteresser. Manglende stimulering	Uden pasning eller fysisk omsorg, undlade sundhedspleje	Vise pornografi for børn, lade børn overvære sex

For at få skærpet vores opmærksomhed, og få det gjort let tilgængeligt, har vi valgt at opdele tegnene således. Her har vi brugt RKSK's beredskabsplan.

Det er vigtigt at skelne mellem de forskellige typer vold, mest fokus er ofte på den fysiske vold. Vi er blevet opmærksomme på, at den passive vold er ligeså vigtig at have fokus på.

Fysiske tegn	Psykiske tegn	Adfærdsmæssige tegn
Mærker efter slag	Tristhed	Udadreagerende, aggressiv adfærd
Brandmærker	Indadvendthed	Indadreagerende – trækker sig fra sociale relationer
Mærker efter kvælningsforsøg	Isolation	Påklædning – skjuler blå mærker
Knoglebrud (Unormale brud)	Utryk tilknytning	Overtilpassethed (Gør ALT hvad der bliver sagt, pleaser alle)
Shaken baby syndrom	Mistillid til voksne	"Små voksne"
Hyppige skadestuebesøg		Koncentrationsvanskeligheder
Psykosomatiske klage (Når psykiske lidelser/traumer giver fysiske udslag)	Dissociation (uhensigtsmæssigt adfærdsmønster, men du ved ikke hvor det stammer fra)	Indlæringsvanskeligheder
Søvnvanskeligheder	Lav selvfølelse	Tab af kompetencer
Tidligere pubertet	Hjælpeløshed, magteløshed	Hyperaktivitet/hypersensitivitet
Overreaktion på pludselige bevægelser og lyde	Depression	Selvdestruktiv adfærd
	Angst	Selvskadende adfærd
	Svært ved at løsrive sig fra	Andre adfærdsendringer

Seksuelle overgreb

I vores daglige pædagogiske praksis arbejder vi som fagpersoner aktivt være med til at lære børn hvad der er acceptabel opførsel, og hvad der ikke er. Vi arbejder med at klæde børnene på, til at kunne sige fra over for ting, som ikke føles rare. Dette gør vi i vores konflikthåndtering, ved bamsemøder/samlinger og i den daglige dialog. Vi vil også tænke det ind i arbejdet med det personlige læreplanstema.

For at opnå fælles forståelse af seksuelle overgreb, har vi lavet en definition heraf, vi har valgt at anvende socialministeriets definition.

Definition af:

Seksuelle overgreb: Seksuelle overgreb mod børn er karakteriseret ved følgende:

- Den voksne udnytter barnets tillid.
- Det seksuelle overgreb krænker barnets integritet.
- Det er en handling, som barnet ikke kan forstå eller misforstår, og som barnet ikke er modnet til at give samtykke til.
- Det seksuelle overgreb er udtryk for den voksnes behov og på den voksnes betingelser, eller et udtryk for børn og unge, der udsætter andre børn og unge for seksuelt grænseoverskridende adfærd, der er udsprunget af voksnes seksualitet.
- Det er en handling, der virker forstyrrende på barnets seksuelle udvikling.
- Det er en handling, som overskrider samfundets lovgivning og den almindelige moral.

Vi henviser endvidere til RKSK's beredskabsplan til forebyggelse, tidlig opsporing og behandling af sager om vold og seksuelle overgreb mod børn og unge side 6 for nærmere uddybelse og lovgivning.

WHO's definition på seksualitet

Seksualitet er en integreret del af ethvert menneskes personlighed. Den er et basalt behov og et aspekt af det at være menneske, som ikke kan adskilles fra andre aspekter i livet.

Seksualitet er ikke synonymt med samleje. Det handler ikke om, hvorvidt vi har orgasme eller ej, og endelig er det ikke summen af vort erotiske liv. Dette kan være en del af vores seksualitet, men behøver ikke at være det. Seksualitet er så meget mere. Det er, hvad der driver os til at søge efter kærlighed, varme og intimitet.

Den bliver udtrykt i den måde, vi føler, bevæger os på, rører ved og bliver rørt ved. Det er lige så meget dette at være sensuel, som at være seksuel. Seksualitet har indflydelse på vores tanker, følelser, handlinger og samhandlinger, og derved på vor mentale og fysiske helse. Og da helse er en fundamental menneskeret, så må også seksuel helse være en basal menneskeret.

Hvad karakteriserer børns seksuelle udvikling?

- Den seksuelle udvikling er livslang – og starter i spædbarnsalderen.
- Den seksuelle udvikling er en del af og går hånd i hånd med personlighedsudviklingen.
- Udviklingen af barnlig seksualitet finder altid sted i børns specifikke relationer til de voksne, som tager sig af dem i deres opvækst.
- Børn seksualitet kan ikke sidestilles med voksenseksualitet

Det er den voksne der lærer barnet af skelne mellem sig selv og omverdenen:

- Mellem behov og tilfredsstillelse
- Mellem lyst og ulyst
- Mellem aktiv og passiv
- Mellem frivillighed og tvang
- Mellem omsorg og overgreb

Børn er nysgerrige i forhold til hvad den voksne verden rummer, særligt i forhold til de områder, de ikke har adgang til!

De er nysgerrige i forhold til den mystiske og gådefulde seksualitet, og skaber fantasier og forestillinger om hvad de går ud på.

Derfor er det også den voksne, der kan forhindre barnet i at udvikle evnen til at skelne.

Det der karakteriserer børns seksualitet er:

- Børns seksualitet er lystbetonet, ikke organiseret, centreret eller kønsrettet... men derimod diffus.
- Det er lyst til lyst... at noget er dejligt, at noget er spændende, at noget kildrer.

Barnlig seksualitet 0-2 år

Normal adfærd
Udviser alderssvarende optagethed af seksualitet Kan benævne kønsdele, har ringe til ingen viden om de seksuelle aspekter af graviditet

Leger far, mor og børn og viser interesse for babyer, ammer og trøster
Undersøger sig selv og berører egne kønsdele
Stimulerer sig selv ved at røre kønsorganerne
Berører kønsdele (oftest bryster) hos personer de kender
Viser interesse for at se andres kønsdele og udforske forskelle mellem drenge og piger
Kan lide at vise sig frem nøgen
Kan have erektion

Kilde: RSKS's beredskabsplan s. 11.

Fysiske tegn	Psykiske tegn	Sociale og adfærdsmæssige tegn
Rødmen og irritation omkring kønsorganer, skede og endetarmsåbning	Pludselig opstået ændring i adfærd	Ændringer i adfærd Omfattende eller pludselig indsættende, klæbende adfærd, klynkende og vrede
Smerte, kløe, udslæt omkring kønsorganer, skede og endetarmsåbning	Humørsvingninger	Seksualiseret adfærd
Vaginal blødning, blødning fra kønsorganer og endetarmsåbning.	Tristhed	Overdreven/tvangspræget onani
Blærebetændelse	Angst	Usædvanlig interesse i og viden om seksualitet udover alders- og udviklingsmæssigt niveau
	Uforklarlig gråd, skrigiture	Leg med dukker hvor seksuelle overgreb illustreres
	Forstyrrelser i søvnmønstret, mareridt, bange for at falde i søvn	Regredierende adfærd (Går tilbage i udvikling)
	Udviser ligegyldighed, robotlignende adfærd	Udadreagerende adfærd, aggressiv adfærd, sparke, slå, bide
	Isolation	Hyperaktivitet
	Reagerer ikke på opfordring på kontakt,	Frustration og vrede

	trækker sig ind i sig selv/i en skal	
	Mistillid til voksne	Frygt for og modvilje mod bestemte personer eller steder
	Utryk tilknytning	Umotiveret gråd
	Dissociation (reagerer uhensigtsmæssigt på kendte ting fx lyde, ord, steder, handlinger)	Tavshed
	Ukritisk kontakt til andre	Påførelse af selvforskyldt smerte fx banke hovedet ind i ting, trække i hår, bide sig selv
	Tegn på at barnet vil beskytte sig selv, når det pusles (fx følger barnet anspændt med, når det pusles, bryder sig ikke om at blive nusset med, har frys bevægelser, dvs. stivner)	
	Ængstelighed, er tilbøjelig til at fare sammen, ser ud til hele tiden at være på vagt.	

Kilde: Janus centrets bekymringsbarometer.

I nogle tilfælde vil at indgriben ske før end andre, der hvor vi har skærpet opmærksomhed. Fx hvis barnet bevidst påfører sig selv smerte, vil vi gribe ind før, end hvis barnet er hyperaktivt, eller ved en pludselig markant ændring i barnets adfærd.

Barnlig seksualitet 2-5 År

Normal adfærd	Adfærd, der kræver skærpet opmærksomhed og indgriben	Adfærd, der kræver øjeblikkelig indgriben
Udviser alderssvarende optagethed af seksualitet	Udviser overdreven interesse for eller overdreven optagethed af seksuelle aktiviteter	Når et offer fortæller om overgreb fx i form af orale, anale eller vaginale penetrationer eller anden intimiderende fysisk krænkelse
Leger alderssvarende seksuelt prægede lege med jævnaldrende	Udviser seksuel grænseoverskridende adfærd frem for andre mere alderssvarende aktiviteter/lege	Prøver at tvinge andre til at tage på dets kønsdele

Leger seksuelle lege med andre børn, som er præget af ligestilling, jævnbyrdighed, gensidighed og nysgerrighed	Udviser seksuel adfærd, som adskiller sig fra andre børns/unges naturlige nysgerrighed	Tvinger ting ind i vagina og anus på sig selv og andre, selv om det er forbundet med smerte
Tager på familiemedlemmers kønsdele og bryster	Udviser ikke alderssvarende viden om seksualitet, fx påfaldende fremmelig eller voksenagtig viden om sex	Tvinger andre til at lege doktor
Undersøger sig selv	Leger seksuelle lege, som fører til beklagelser fra andre børn	Tvinger andre børn til at tage tøjet af
Leger far, mor og børn	Indgår i seksuelle aktiviteter, hvor der er tydelig forskel i alder, modenhed og intellekt i mellem de børn, som indgår	Får andre børn til at deltage i seksuelle aktiviteter ved at bruge fysisk tvang eller true dem
Siger frække ord	Leger vedvarende med afføring	Leger kønsrolle-lege på en vred og aggerssiv måde
Udforsker forskellene mellem drenge og piger	Er tydelig seksuel indladende/opfordrende overfor voksne	Udøver seksuelle handlinger mod andre, der gør ondt.
Leger doktorlege med seksuelt indhold, hvor man undersøger hinanden	Prøver gentagende gange at få andre børn eller voksne til at berøre sine kønsorganer	Finder nemme ofre – fx andre børn der er svagere og lokker eller truer til seksuelle aktiviteter
Spørger om køn og forplantning	Slikker på andre børns kønsorganer eller opfordre andre børn til at gøre det på sig selv	Udviser seksuel adfærd, der virker tvangsmæssig eller aggressiv
Stimulerer sig selv ved at røre ved kønsorganer eller gnide dem mod noget	Prøver at gennemføre samleje genitalt eller anal.	Reagerer på kriser (fx vold i hjemmet) ved at foretage seksuelle handlinger på andre børn, der ikke deltager frivilligt.
Viser sig frem	Prøver gentagne gange at putte ting ind i egen eller andres tissekone/numse – på trods af smerte og/eller irttesættelse fra voksne	Virker ligeglad, selvom dets handlinger skader eller gør ondt på et andet barn, eller det andet barn tydeligt er ulykkelig
Kan have erektion	Er fikseret på sex og primus motor i de seksuelle aktiviteter eller	Seksuel kontakt med dyr

	taler og tegner emnet konstant	
Spørger om køn og forplantning	Dæmper på trods af kraftige irettesættelser af voksne ikke sin adfærd	Stor aldersforskel i seksuelt præget leg

Kilde: Janus centrets bekymringsbarometer.

De voksnes rolle og ansvar i institutionerne over for børnene

- Guide, italesætte, oversætte, normsætte adfærd og situationer
 - Følelser, sociale regler/kompetencer
- Korrigere adfærd og situationer
 - Sætte grænser, bremse uhensigtsmæssig adfærd, være oversætter (hvad skete der, hvorfor var det forkert, hvem gik det ud over og hvordan, hvad skal du/l gøre i stedet for)
- Bevidne, dokumentere, beskrive, beskytte
 - Underrette myndigheder

Barrierer for opsporing, underretning og håndtering

Definitionen på en barrierer:

Udfordringer der forhindrer eller besværliggør udvikling, kommunikation el.lign.

Personlige barrierer:

Habitus (Det er de ting du har med både bevidst og ubevidt fra din fortid)

Faglige barrierer:

- Manglende viden
- Manglende erfaring i konkret håndtering
- Faglig uenighed
- At handle selvom man ikke med sikkerhed ved, hvad der er sket og hvad der kommer til at ske
- Forældresamarbejde

Tvivlen er et fagligt vilkår, det er vigtigt at svinge "tilpas" mellem usynliggørelse og overreaktion.

Tvivl er en drivkraft, og det er vigtigt, at man deler sin tvivl med sine kollegaer.

Selvom den faglige vurdering af en given situation også er forbundet med personlige normer og grænser, er det vigtigt, at tvivlen ikke forbliver privat.

Det er afgørende, at man arbejder med tvivlen som et vilkår, så den ikke bliver, en barriere for at handle. I den forstand er det professionelt at være i tvivl.

Organisatoriske barrierer

- Utilstrækkeligt samarbejde
 - Internt, eksternt
 - Tværfagligt og/eller tværsektorielt
 - Oplevelse af lang afstand mellem frontpersonale og forvaltning
- Manglende beredskab
 - Uklare eller manglende definition af roller, ansvar, kompetencer
- Manglende politik
 - Manglende procedure og retningslinjer
 - Herunder beskyttelse af de ansatte
 - Forskellige forvaltningssystemer
 - Sprog, forståelse, lovgivning

Link:

- RKSK's beredskabsplan til forebyggelse, tidlig opsporing og behandling af sager om vold og seksuelle overgreb mod børn og unge.

http://issuu.com/ringkobing-skjern-kommune/docs/det_skriftlige_beredskab/0

- JanusCenteret

http://januscentret.dk/wp-content/uploads/Januscentret_bekymringsbarometer_online.pdf